

FILMKULTURA

+ SZERKESZTI: LAJTA ANDORJ +

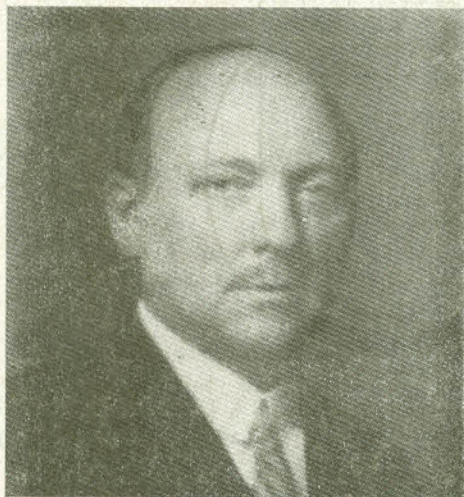

Handwritten signature: János

IV. ÉVFOLYAM

— 1. SZ. —

1931. JAN. 1.

Dr. HALLA AUREL
minisz. oszt. tanácsos,
a Szakmaközi Döntő-
bíróság új elnöke.

ÁRA 1 PENGŐ

Kismozik is beszerezhetnek eredeti Klangfilm-berendezést.

Ez az új rendszer úgy foto-cellás, mint lemezes filmekhez alkalmas a meglévő jógyártmányú vetítógép felhasználása mellett. Az összes szabványos feszültségekre kapcsolható.

Hangvisszaadása olyan, mintha a
színészek a vászon előtt játszanának.

Részletes felvilágosítással készséggel szolgál a vezérképviselőt:

Siemens és Halske

Rt.

BUDAPEST, VI.,
Teréz - körút 36.

KLANGFILM

Az egyetlen szabadalombiztos berendezés.

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

IV. ÉVFOLYAM.

= 1. SZÁM. =

1931. JANUÁR 1.

HORVÁTH ELEK,
az Országos Mozképvizsgáló Bizottság
elnöke, ny. h. államtitkár:

A MAGYAR FILMCENZURA 10 ESZTENDEJE

Az Országos Mozképvizsgáló Bizottságnak 1928. évi január hó 19-én tartott megnyitó ülésén a m. kir. belügyminiszter úr — az 1928/30. évekre újonnan ki-nevezett bizottsági tagokhoz intézett be-szédében — rámutatott arra, hogy kívá-natos lenne a Bizottság eddigi működése alatt hozott elvi jelentőségű határozato-*kat egybegyűjteni.* E gyűjtemény ugyan-is hasznos útmutatással szolgálhatna mind a Bizottság tagjainak, mint az ér-dekeltségnek, külföldi vonatkozásban pe-dig úttörő jelenségű volna.

A Belügyminiszter úr utasításához ké-pest a Bizottság elnöke elsősorban számbavette az Országos Mozképvizsgáló Bizottságnak megszervezése, vagyis az 1920. évi április hó 1. óta teljesített tíz-*évi működése alatt* megvizsgálás céljából bemutatott filmek jegyzékét és azokat az ügydarabokat, amelyek betiltó határo-zatokat tartalmaznak. E szerint a Bizott-ság tízévi működése alatt

Megvizsgálásra bemutatott filmek száma:	Nyilvános előadásra alkalmatlannak talált képszalagok:
az 1920. évben 2587	118
1921. „ 1578	127
1922. „ 1279	69
1923. „ 1101	66
1924. „ 1094	46

1925. „ 1468	57
1926. „ 1349	59
1927. „ 1617	68
1928 „ 1618	62
1927. „ 1614	68
Összesen: 15.357	731

E kimutatás szerint a Bizottság elé meg-vizsgálás céljából *legtöbb* film az 1920. évben — a Bizottság működésének kez-detén — került. Ez a szám a következő években — az 1924. év végéig — *csök-kent*, az 1925. évtől az 1928. év végéig azonban ismét *emelkedett*.

Megállapítható e kimutatásból az is, hogy a nyilvános *előadásra alkalmatlan-nak talált filmek száma a megvizsgált fil-mek számának átlag 5%-át teszi ki.* Ennek mintegy ötödrésze került felleb-bezés, illetőleg a Bizottság egyes tagjai részéről előterjesztett különvélemény folytán II. fokú elbírálás végett a bel-ügyminiszter elé, aki a Bizottság hatá-rozatát — csekély kivétellel — helyben-hagyta.

A gyűjteménybe felvett határozatok egyfelől az Országos Mozképvizsgáló Bizottságnak megszervezése óta (az 5.123/1920. B. M. sz., továbbá a 4.300—1924. M. E. és a 255.000/1924. B. M. sz. rendeletekben foglalt jogszabályok alap-

ján) kialakult felfogását [A]—G) csoport], másfelől a Bizottság egyes határozatai ellen időközönként beérkezett fellebbezések, illetőleg a Bizottság tagjai részéről előterjesztett különvélemények folytán a m. kir. belügyminiszternek, mint *legfőbb felügyeleti hatóságnak*, a Bizottság határozatát megváltoztató, illetőleg helybenhagyó határozatait [H] és I) csoport] ismertetik.

A Bizottság a határozatok közzétételénél *mellőzte a szerző, az előállító gyár (cég) és a kölcsönző megnevezését*, mert ez az alak felel meg leginkább az *elvi jellegnek és tárgyilagosságnak*. A határozatok indokolása mellől azonban nem volt mellőzhető a mozgókép tartalmának leírása egyrészt azért, mert enélkül az *elutasító határozat indokolása sokszor érthetetlen lenne*, másrészt azért, hogy demonstráltassék ama különbség: *milyennek látta a képet a művészi feladat mellett szükségszerűleg a kép kelendőségére is törekvő és a nagytömegnek szánt látványosságot esetenként célzatos-sággal is átszövő szerző és kölcsönző és milyennek tűnt fel az a jogszabályok szerint eljáró, de egyúttal magasabb szempontok, eszményi értékek csorbíthatatlanságára is ügyelő, elfogulatlan bíráló előtt.*

A Bizottság működésének *első* időszakában hozott egyes határozatok mellől hiányzik a képszalag tartalmának leírása, de néhányat ennek ellenére is magában foglal a gyűjtemény, mert tartalmuk *célzatoságánál fogva közismert és a határozatok különösen figyelmet érdemlők*. Elkerülendő példaként egy esetben a tartalomleírás mellé a címlistát (kísérőszöveget) is csatoltuk.

A Bizottság a gyűjteménybe felvett határozatokkal elbírált filmek tartalomleírását minden magyarázat és megjegyzés nélkül adja: azokra nézve ugyanis *esetenként foglalt állást*. Abból a célból azonban, hogy az érdekeltek és érdeklődők azokat *könnyebben áttekinthessék* és a Bizottság felfogása rendszeresebben táruljon a szemlélő elé, az engedély ki-

adását megtagadó határozatokat a filmeknek a Bizottság elé történt benyújtásuk időrendje szerint olyan csoportosításban foglalta össze, mint a Bizottság a megvizsgált filmekre vonatkozólag a m. kir. belügyminiszter által a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről szóló 4.300/1924. M. E. sz. rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 255.000/1924. B. M. sz. körrendelet 11. §-ának a)—f) pontjaiban meghatározott okok következtében tagadta meg az engedélyokirat kiadását. Ennek megfelelően a Bizottság *akként csoportosította a nyilvános előadásra alkalmatlannak talált mozgóképek megvizsgálása tárgyában hozott I. fokú határozatait, amint azoknak tárgya, cselekménye vagy irányzata:*

a) hatályban levő törvénybe, vagy rendeletbe ütköznek,

b) az állambiztonságot, vagy az államnak más állammal való viszonyát veszélyeztetőnek, vagy sértőnek,

c) a nemzeti állam eszméjével ellenkezőnek,

d) az állam, a véderő, vagy a hatóság tekintélyét sértőnek,

e) a közrendet, közerkölcsiséget, vagy a jóízlést sértőnek,

f) a vallási érzületet sértőnek találta-tott;

végül felvette a gyűjteménybe azokat a visszautasító határozatokat, amelyek a szöveg magyartalansága miatt voltak nyilvános előadásra alkalmatlanok. (255.000/1924. B. M. sz. rendelet.)

A gyűjtemény ezenkívül — amit azt előbb már említettük — magában foglalja a m. kir. belügyminiszter úr által hozott *II. fokú határozatokat* is.

Amikor az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság tízévi működése alatt a belügyminiszter urhoz felterjesztett I. fokú határozataira a m. kir. belügyminiszter által hozott II. fokú elvi jelentőségű határozatokat és saját hatáskörében hozott, tárgyuknál és rendelkezéseiknél

fogva irányadó tartalmú (elvi jelentőségű) I. fokú határozatokat a Bizottság tagjait, valamint a Bizottság működése iránt érdeklődők részére közzéteszi, ezzel a m. kir. belügyminiszter úr által megjelölt ama célt kívánta szolgálni, hogy a filmügy iránt érdeklődőknek, a gyakorlat tényezőinek művészi feladataik megvalósítására törekvő munkásságuk mellé hasznos útbaigazítást nyújtson.

A gyűjtemény bemutatja továbbá a magyar közigazgatási jognak azt az új területet is, amely a Bizottságnak kormányrendelettel történt megszervezése és ugyanez alapon történő működése folytán keletkezett; egyszersmind tájékoztatta arról is, hogy a Bizottság a működésére vonatkozó belügyminiszteri rendelet rendelkezéseit egyes esetekben miként alkalmazta. A filmügy fejlődéséhez képest változott kormányrendeletek végrehajtása során a Bizottság úttörő munkásságában is emelkedő irányzat jelentkezik. A gyűjtemény ennek képét is feltárja, ezenkívül útmutatóul szolgál a 255.000/1924. B. M. sz. rendelet 16. és 23. §§-ai értelmében a Bizottság által

hozott határozatok minkénti végrehajtásának ellenőrzésére hivatott közigazgatási hatóságoknak is.

Végül tükre a gyűjtemény a forradalmi évek által produkált filmtermelésnek és némely vonatkozásban közvetlen a forradalmak utáni idők mozilátogató közönsége felfogásának és ízlésének is. A művészetek általános intenciójával ellentétben álló e jelenség a konszolidáció helyreálltával meg is szűnt és a filmtermelés tekintetében is fokozatos javulás volt észlelhető. Ez a Bizottság elé került filjut el fontos hivatásának betöltéséhez, hanem főként minőségében nyilvánult meg. A borzalmas, idegizgató kalandortörténetek, mételyező tendenciájú képszalagok helyét jórészt nemesen szórakoztató, ismeretterjesztő, oktató és egyéb magasabb szempontok érvényesítésére törekvő filmek foglalták el. Ez nemcsak a filmművészetnek válik dícséretére, amely így el fontos hivatásának betöltéséhez, hanem lényegesen megkönnyíti a Bizottság működését is, mert így a megvizsgált képszalagok nyilvános előadását ritkábban kell megtiltania.

Dr. VÁRI REZSŐ

ügyvéd, az Országos Magyar Mozgóképi Egyesület ügyésze:

A HÁBORUS FILMKULTURA ESEMÉNYEI

Ugylátszik, ahogy vannak kötelező filmek, úgy vannak kötelező cikkek. Ilyen kötelező cikk reám nézve az, hogy minden karácsonykor emlékezőt írjak Lajta barátom kitünő lapjába.

Egész őszintén megmondom, reám nézve megtiszteltetés, ha egy lapba írhatok, de ennek a megtiszteltetésnek, hogy emlékezőket írjak, van egy fájó oldala: az, hogy vannak emlékeim és ezzel béleltem az öreg vagy öregedő emberek sorába. De kár megvénülni.

A mostani karácsony visszaemlékezései a háborús időkre szállnak. Abba az idő-

be, amidőn filmet csak a szövetséges, vagy semleges országokból lehetett behozni, amidőn nem volt nyersanyag, a gépek olyan rosszak voltak, hogy minden napra két-három filmrongálás esett.

1917 októberében vagyunk. Nincs filmnyersanyag. A szakma megbízottai felajánlják, hogy a nyersanyagért ezüstöt adnak, olyképen, hogy a szakma gondoskodnék az ezüstről, és minden ezer méter pozitívért 260 gramm ezüstöt, ezer méter negatívért 640 gramm ezüstöt vinne ki az érdekeltség külföldre.

Ugyanekkor a kereskedelmi miniszter

Décsi Gyula előtt kijelenti, hogy gondja lesz reá, miszerint a mozik délután 5-től esti 11 óráig játszhassanak. (Áramtakarítás okából ez nem volt eddig lehetséges.) (Súlyos a szénhiány.)

Rendkívül érdekes, hogy a mozikban háborús filmeket már nem játszanak. Mindenkinek elég volt a háborúból — ott künn. A moziban már nem akarnak háborút látni.

Ez időben hét magyar filmgyár ontja a filmeket:

A *Corvin* 1,000.000 koronával részvénytársasággá alakul és a Szent Péter esernyőjét jelenteti meg.

Az *Astra* 1917 októberében egyszerre 5 magyar filmet jelentet meg. (Pál-utcai fiúk, Toplini nász, Koldusgróf, Vengerkák, Obsitos.)

Az *Uher-filmgyár* a Fedák-film megjelenését hirdeti (Három hét).

A *Star-filmgyár* öt magyar filmet hoz ki egyszerre.

A *Lux-filmgyár* ugyancsak öt magyar filmet hirdet (Tűzpróba, Jobbra én, Az Impresszárió, Taifun, Istenfia-Ördögfia).

A *Hungária-filmgyár* Karenina Annát hirdeti Varsányi Irénnel a címszerepben és egy Fedák-felmet (Bródy Sándor: A szerető).

A *Glória-filmgyár* a Jehovát hozza...

Micsoda hatalmas erő volt ebben az országban: hét komoly magyar filmgyár dolgozott...

A kölcsönzők egymással versenyeznek a filmek kihazatalában. *Kontingens van, azonban van film.* Áll Buda, áll a pénzügyminisztérium még... A mozik pedig játszának. Két előadást naponta. *De arra legalább van nézőközönség.*

De azt is írja a *Mozgófénykép Híradó*, hogy megdrágult a vasút, expressz... Drágítani már akkor is drágítottak.

1917. év decemberében Pestvármegye szabályrendeletet tárgyal, amely a 16 éven aluli gyermekeknek meg akarja tiltani a mozibajárást.

Kiskúnfélegyháza város csak úgy ad

áramot a mozinak, ha *szenet kap érte.* Nagy a széninség. Ez a visszatérő ref-rén az egész szakmai életben.

Propagandafilmeik a VII. hadikölcsönhöz... Jaj, szép hadikölcsön hová lettél!... 1917. év decemberében nagy öröm érte a mozikat... megengedték nekik, hogy karácsonykor és szilveszterkor éjjeli 1 óráig játszhassanak...

És a karácsonyi visszaemlékezést zárjuk le egy elégikus sorral.

1917. évben a nagy filmhiány, a háborús inség, a papírhiány évében... a *Mozgófénykép Híradó* karácsonyi száma 300 (háromszáz) oldal...

Aki nem hiszi, megmutatom neki a számot...

NEGYEDIK ÉVFOLYAMBA

lép ezzel a számával a *Filmkultura*. Magyarország szellemi életében kétségtelenül igen értékes jelenség a *Filmkultura*, amely Nagy-Magyarországon is óriási teljesítmény volna, még inkább a mai megcsonkított, anyagilag tönkretett országunkban. Megfeszített erővel dolgozunk immár három éve, mert az a meggyőződésünk, hogy ilyen természetű lapot kell a magyar kinematográfiának produkálni. Ezt a tényt elismerik illetékes helyeken, elismeri a magyar filmvilág és jogosulttá teszi az a körülmény, hogy három keserves esztendő sikerült nagynehezen megúszni.

Nagy bizalommal és sok reménységgel a jövőben megvárjuk át a negyedik évfolyamba és kérjük előfizetőinket, olvasóinkat és hirdetőinket, hogy támogassák a *Filmkulturát*, amely a magyar szellemi kulturfőlény egyik megnyilvánulása és amelyről a külföldi szakkörök is elismerőleg nyilatkoznak.

Lapunk barátainak boldog új esztendőt kívánunk és kérjük, hogy a jövőben is fogadják szeretettel a *Filmkultura* minden egyes számát.

A *Filmkultura*
szerkesztősége és kiadóhivatala.

LUIGI PIRANDELLO:

A HANGOSFILM NEM SZÍNHÁZI PRODUKCIÓ

Néhány hónappal ezelőtt még a hangosfilm ellenségei közé tartoztam és ha most majd arról értesülnek, hogy Amerika számára hangosfilmdarabokat írok, azt fogják majd mondani, hogy meggyőződésemet teljesen megváltoztattam. Ez a hiedelem azonban nem felel meg a tényeknek. Én még ma is ugyanazon a véleményen vagyok, mint hónapokkal ezelőtt, azonban időközben a bankkontóm lényeges felfrissülésre szorult, úgyhogy kénytelen voltam magam arra rászánni, hogy Amerikába menjek és ott hangosfilmdarabokat írjak. Tulajdonképen még ma sem bízom a beszélőfilm komoly jövőjében és mindenekelőtt kétségbevonom azt, hogy a beszélőfilm valamikor is kiszorítaná a színházat, vagy pedig a színpadi művészetet helyettesíteni tudná.

Amikor néhány hónappal ezelőtt Berlinben tartózkodtam, találkoztam régi barátommal: Otto Kahn-nal, akiről köz tudomású, hogy igen szoros összeköttetést tart fenn a színházi és filmvilággal. Kahn lelkesedéssel beszélt a hangosfilmről, ezzel szemben én védtem a színpadi művészetet. Ebéd közben Kahn hozzátette: „Nem tudja, hogy mostanában a hangosfilmnél hatalmas pénzeket lehet keresni? Eltekintve attól, hogy a hangosfilm most fejlődésének kezdetén van, igen sok embernek óriási kereseti lehetőséget nyújt és ezért siessünk a hangosfilmnél való közreműködéssel.”

Bevallom, szavai megkaptak, azonban, miután rövidesen elváltunk egymástól és hosszú időig nem hallottunk egymásról, nem sok jelentőséget tulajdonítottam a diskurzusnak. Kevéssel rá, amikor még mindig Berlinben tartózkodtam, szállodai szobámban megjelent a boy, aki közölte velem, hogy egy bizonyos Lasky nevű úr keres és hivat. A

véletlen folytán ugyanabban az időben egy Lasky nevű szabó dolgozott nekem, akinek a további munkásságát nem akartam igénybevenni. Lasky úrnak egyszerűen kiűztem, hogy nem óhajtok magának új ruhát készíteni és ezért felesleges minden további tárgyalás. A boy azonban nem akart távozni, hosszú lére eresztett beszélőben közölte velem, hogy ez a Lasky egy amerikai úr, aki külön repülőgépen érkezett Amerikából, hogy velem beszéljen. Így azután összekerültem Mr. Laskyval, a Paramount alelnökével, aki félórás beszélgetés után már kész szerződéssel távozott tőlem.

Hollywoodban nemcsak új scenáriumokat fogok írni, hanem négy filmem rendezésénél közreműködöm. Ezt a négy szűzsét választottuk ki 15 darabom közül. Filmjeim angolul és németül, esetleg franciául készülnek. Amíg filmjeim angolul készülnek, addig az az előnyük, hogy nem értem meg és ez az, ami engem arra ösztönzött, hogy darabjaimat a hangosfilm céljaira átengedjem.

A hangosfilm tulajdonképen új művészet, amelynek semmi köze sincs a színpadi művészethez. A hangkinematográfia új technikai és művészi jelenségnek tekintem, amely csak ezután produkál majd elfogadható eredményeket. A hangkinematográfia nem lehet színpadi, hanem hű kell, hogy maradjon eredeti vállfajához. A magam részéről a hangosfilmet inkább zenés rapszódiónak képzelem, amelyet „eleven” képek kísérnek. A jövő hangosfilmje az lesz, amelyben az orkesztrális zene játsza a főszerepét. Ez majd a film újabb nemzetköziségét fogja elősegíteni, amelyet azzal vett el, hogy a főszűlyt a beszélőre helyezte. A hangosfilm jelenlegi hibáit mindenestre ki lehet majd küszöbölni és ez azután új fejlődési lehetőséget biztosít a hangkinematográfiának.

ZOMBORY LÁSZLÓ,

okl. gépészmérnök,
a Magyar Mozgóképüzem-Engedélyesek
Orsz. Egyesületének szakértő mérnöke:

A BESZÉLŐ ÉS HANGOSFILM TECHNIKAI PROBLÉMÁI

A hangnak elektromos úton való át- és visszaalakító berendezéseinel elsősorban is fennáll a tehetetlenség által adódó hibaforrás, csak — mint például a fotoelektromos lámpánál — *kisebb mértékben*, de viszont itt is jelentősebb hibák adódhatnak az áramváltózásnak mágneses erőváltózássá való átalakításánál. Vasmagot használunk, főleg, ha a vas nem megfelelő anyagú (l. mágneses hiszterézis), épp ezért a hangerősítőnél a mágneses erőt a vastól lehetőleg függetleníve csak a vezető tekercsben keringő árammal iparkodnak létrehozni.

Ezek a tehetetlenségi hibák azután — bármily kicsinyek is egyenként — összeadódnak és végeredményben nagyon is számottevő hibát jelentenek. A mai beszélőfilm rendszerén végigmenve, több, mint 10 ilyen át- és visszaalakítási helyet találhatunk és tekintettel arra, hogy nem mindenütt olyan kedvező tehetetlenség, mint a fotoelektromos lámpánál, így végül a legjobb esetben is egy hat-hétezred másodpercnyi átalakítási toleranciával lehet számolnunk, amelynél azonban sokkal rosszabb viszonyok is adódhatnak elő, még ha el is tekintünk a vezetékekben keletkező jelentéktelenebb hasonló hibáktól.

Az alaphangokra vonatkozólag — amelyeknek másodpercenkénti rezgésszáma legfeljebb 1000—1200-ra tehető — a hétezred másodpercnyi eltérés még nem okoz észrevehető hibákat, azonban a felhangoknál — melyek éppen a hang színezetét okozzák és amelyek rezgésszáma már 10—20 ezernyi is lehet, itt bizony a felhang rezgésidejének az átalakítás toleran-

ciája már tekintélyes részét adhatja, minek következtében a felhangok egymásba kapcsolódnak, sőt akár egészen el is veszhetnek. Ez a fő oka annak, hogy az emberi hang a beszélőfilmmel visszaadva annyira *színtelen*, hogy a beszélő egyén a hangjáról legtöbbször fel sem ismerhető. Az eddig elmondottakból is megérthető már az, hogy ennek megszüntetése milyen nehéz feladat.

A beszélőfilm a zakatolást, robotgást és más ilyen zörejeket már sokkal jobban adja vissza; ugyanis ezekből többnyire hiányzanak a *harmónikus felhangok*, azonban a zörejek visszaadásánál is észrevezetők, bántó jelenségek, pl. látjuk a távolból jönni a vonatot és nemsokára hallható a gyenge távoli dübörgése is, a vonat jön-jön közelebb, de a hangja egyáltalán nem erősödik ennek arányában, hanem marad a távoli dübörgésnek megfelelően szinte egyformán és mikor már a vonat egészen a közelbe ért, akkor hirtelen — szinte minden átmenet nélkül — válik a dübörgés erőssé, ami bizony nagyon bántó, mert a *gyors hangerősödés nem természetes*. Azt hiszem azonban, hogy ez a hiba megfelelő technikai berendezéssel, vagy valami ügyes fogással kiküszöbölhető lesz.

Egy további szintén feltűnő és elég gyakori hiba az, hogy bizony az egyes jelenetekben a hang nem követi pontosan a *szájmozgást*, hanem attól észrevehetően eltér, azaz a *szinkronizmus nem egészen pontos*. Ez a jelenség pedig különösen bántó olyankor, mikor a beszélő fej nagyban (premier plan) jelenik meg az ernyőn, ami plasztikus látszatban annak felelne

meg, mikor a beszélő egészen a közelenben van, ilyenkor pedig már egytizedmásodpercnyi hangeltérés is bántó. A természetes nagyságban való vetítésnél egy kis hangkésés még nem zavar, mert hiszen a valóságban is a távolabbról jövő hangot az okozó jelenségtől elmaradva halljuk — lévén a hang terjedési sebessége sokkal kisebb, mint a fényé — azonban olyan eset is tapasztalható, amikor a hang megelőzi a mozgást, ez azután sehogy sem felel meg a valóságnak és így nagyon feltűnő, sőt bántó.

E hibának egyik főoka az, hogy a beszélő filmnél külön veszik fel a képet és külön a hangot, mely utóbbit mikrofon továbbít egy egészen különálló helyiségbe, a hangfelvevő berendezéshez, a kép felvételénél pedig a hangkép részére szükséges keskeny sávot eltakarják, mely sávra aztán a külön hangfilmről a hangképet rámásolják.

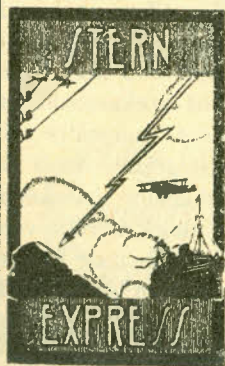
TOM MIX

kizárólag

TURUL FILM-nél

BUDAPEST, VII., MIKSA-UTCA 7.

Telefon: József 369-42

**STERN
EXPRESS
FILMSZÁLLÍTÓ**

5 Rue Cardinal Mercier
PARIS IX.

TEL.: GUT. 49 08.

Táv. cím: Sternex Paris.

Vegye igénybe gyorsárszolgáltatunkat.

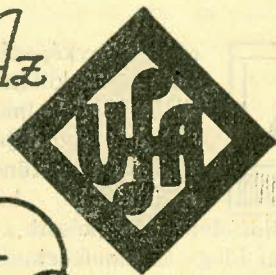
Párizsból. Londonból és New Yorkból Budapestre!

Budapesti képviselet:

**FILM-EXPRESS
SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT**

V. BÁTHORY-UTCA 3 SZ
Tel. 102-07, 124-76. 261-39.

Az

**Kelleme
Karácsonyi
ünnepeket**

és

**boldog
újévet**

*Kíván
üzletfeleinek
és jóbarátainak*

TUDOMÁNYOS FILMMUNKA A DEBRECENI TISZA
ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEMEN

mozgófényképezés a tudományban különféle alakban nyer alkalmazást. Közönséges formájában különösen kóros tünetek megörökítésére használható.

Ilyen filmfelvételeket készít a debreceni egyetemi ideg- és elmekórtani, valamint a bőr- és nemikórtani klinika ritkább kóros jelenségeket feltűntető betegekről. Ezek a filmek a tanításban kitűnő szolgálatot tesznek. Más a mikrokinematográfia, midőn a mikroszkóp közbeiktatásával történik a szabad szemmel nem látható jelenségek megörökítése nagyított alakban a filmen. A debreceni *élet-tani intézetben* készült egy ilyen filmfelvétel, amellyel narkotizált kutya megnyitott és kiterített bélszakaszán 30-szoros nagyítással látható a bélbolyhok összehúzódása és kinyúlása. Ezt a filmet a Budapesten tartott anyagcserekongresszuson Kokas Eszter dr., a páduai zoológuskongresszuson Ludány dr. és Wienben Verzár tanár mutatták be. A biológiai kutatások nagyjelentőségű, új módszerévé vált a mikrokinematográfia azon rendkívül komplikált alakja, amely lehetővé teszi, hogy a mikroszkóp legnagyobb nagyításával figyeljük meg a filmen a sejtlelet olyan jelenségeit, amelyekről túl lassú lefolyásuk miatt az egyszerű mikroszkópos megfigyelés útján nem alkothatunk magunknak fogalmat, tehát a mikroszkópos kép térbeli nagyításának és a folyamat mesterséges időbeli gyorsításának összeegyeztetéséből áll. Ezt a módszert különösen az angol *Canti* alkalmazta nagy sikerrel néhány év előtt. Ilyen, időben összevont filmfelvételek készülnek két év óta a debreceni egyetem *anatómiai-biológiai intézetében* mesterséges szövetkultúrákról, szövettenyésztési kísérletek mikrokinematográfiai megfigyelése és bemutatása

céljából. Az eredeti technikai berendezés, amely lehetővé teszi, hogy a folyamat eredeti tempójához és a mikroszkópos nagyítás mérvéhez képest több száz- vagy ezerszeresen gyorsítva szemlélhessük a sejtek mozgásjelenségeit, oszlását és a szövetek növekedését, hosszas kísérletezés után alakult ki jelenlegi igen alkalmas formájában. Alkatrészei részben házilag, részben a debreceni fémipariskolában készültek. Eltérően a külföldön használt rendkívül költséges berendezésektől, a készüléket csak egy villamosmotor hatja. A sebességváltó fogaskerékátételekből áll, amelyeket végtelen csavar forgat és egyrészt a villanymotorral, másrészt a 37°-os melegítőszekrényben elhelyezett mikroszkóp fölött álló Zeiss-féle „Kinamo” felvevőkészülékkel hajlékony tengely útján áll összeköttetésben. A sebesség finomabb szabályozása az ellenállás változtatásával történik. Ezáltal a felvételek számát az időegységben a szükséghez képest száporíthatjuk vagy csökkenthetjük. Az egyes felvételek közötti időközökben a szövetkultúrát elektromágneses relais útján működő fényelzáró védi az erős fényforrás káros behatása ellen. A készülék napokon át is éjjel-nappal megbízhatóan működik. A felvételek több másodperces vagy perces szabályos szakaszokban történnek, ekként a film normális sebességgel történő vetítésekor több órán vagy napon át végbemenő jelenségeket az érzékelés lehetőségének körébe vonva, percek alatt figyelhetünk meg és tanulmányozhatunk nyugodtan és ismételten minden részletében. A mikrokinematográfiai megfigyelés különösen a sejtek, a sejtközötti állomány és a rostok kölcsönös vonatkozásainak, a sejtközlekedés mechanizmusának felderítésére, a kísér-

letesen alkalmazott elasztikus húzóhatásnak a növekedésére és sejtmozgásra serkentő tényezőjének tanulmányozására irányult. Általa a szövetkultúrában, az élő szervezetben lefolyó, a közvetlen megfigyelés számára hozzáférhetetlen normális és kóros folyamatoknak egyes részjelenségeit figyelhetjük meg. Különösen tanulságos az élő szöveteknek mikrokínematográfiai megfigyelését a megfelelő rögzített, holt szövetek megfestése által nyert eredményekkel összehasonlítani, az organizációnak és szövetképződésnek belső, a sejtek alkatában rejlő, és külső, a környezetben rejlő tényezőinek megkülönböztetésére. Különösen érdekes film, amely a *rosszindulatú rákdaganat* sejtjeinek invázióját szemlélteti, és e folyamat intim mechanizmusának eddig soha meg nem figyelt mozzanatait tárja elénk. A debreceni anatómiai-biológiai intézetben készült filmeket: „Az organizáció a kísérleti biológia megvilágításá-

ban”, „A kísérletes elasztikus húzóhatás befolyása a növekedésre és rostképződésre”, „A sejtközi vázrendszer eredete és szerepe az ép és daganatos szövet növekedésében”, „A vér és kötőszövet vonatkozásai a lépkultúrában” című előadások, illetőleg kongresszusi referátumok kapcsán *Huzella* tanár mutatta be itt-hon, a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók múlt évi soproni vándorgyűlésén, az idei sebésznapgyűlésen Budapesten, a debreceni és pécsi orvosegyesületben és külföldön, közkívánatra megismételve, a párizsi nemzetközi mikrobiológiai kongresszuson és az amsterdami nemzetközi sejt kutató kongresszuson, ahol *Törő* tanársegéd is bemutatta „*A bélkultúrák organoid növekedése*”-t szemléltető filmjét. A filmek felvétele, előhívása és másolása kizárólag az intézeten kívül történik. Jelenleg a kísérleti fejlődéstan irányában folynak mikro-

Marlene Dietrich

Fritz Kortner

Henny Porten

Heinrich George

Camilla Horn

legújabb néma

Mesterművek

csak nálunk!

LEON GAUMONT Magyarországi Vezérképviselete
Colussi és Társa

Telefon: J. 301-01 és J. 353-17.

MIBE KERÜL EGY FILM?

Minden komoly munkának alapja a *gondos és lelkiismeretes* kalkuláció. Különösen fontos a lelkiismeretes kalkuláció a filmgyártásban, ahol sokszor — legyünk őszinték — nem a legnagyobb gondossággal történik annak a meghatározása, hogy mire *mennyi* költséget szabad és kell fordítani. Az Ufa babelsbergi műtermében nemrégiben a német napisajtó közgazdasági rovatvezetői jelentek meg és ezek előtt Heinrich Pfeiffer, az Ufa Produktionsleiterje érdekes számokban mutatta ki a filmgyártási kalkuláció fontosságát. Alapul véve egy tényleg elkészített filmet, Pfeiffer a következő számokat hozta ki:

Kézirat és zene az összköltségek	7%-a
A teljes fölvevőszemélyzet, a dialógusok és énekszámok feldolgozása az összköltségek	28%-a
A sztárok, statiszták, kórusok és zene gázsijai	32%
Műtermi fölvételek, építkezések, díszletek stb. kölcsöndíjai, világítás stb.	20%
Negatív és pozitív nyersfilm, filmfeldolgozás, fotók, biztosítás és a gyártás körül fölmért kisebb költségek	13 %

Egy nagy filmhez 100.000 méter hang- és képnegatív kell és több millió méterre rúg a pozitívfilm hossza, aszerint, hogy egy-egy filmből mennyi kópia kell. Az Ufánál csakis belföldi gyártmányú nyersfilmet használnak, úgyhogy a német filmgyártás egyik fontos tényezőjét teljesen a belföldön sikerül beszerezni.

VIDÉKI FILMKULTURA

Hódmezővásárhely: Ref. Bethlen Gábor gimnázium iskolamozgója, Szőnyi-út 1. Tel.: 304. Bk. 400. J. havonként kétszer. G. Zeiss-Ikon, német Osram. G. Farkas István. Po. Ref. Bethlen Gábor gimnázium igazgatósága.

A MAGYAR FILMCENZURA

most ülte meg tízéves jubileumát. Míg jobb időkben alkalmasint bankett vagy valami más „hangos manifesztáció” keretében emlékeztek volna meg a tízéves évfordulóról, addig ma — méltóképen a nehéz időkhöz — egy vaskos könyv: *Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság döntvénytára* emlékeztet minket arra, hogy *tíz éve* áll a magyar filmcenzúra. Ez az évtized meglehetősen gazdag volt filmcenzúra-ellenes támadásokban. Meggyőződés és felfogás dolga, hogy *jó vagy rossz* intézmény-e a filmcenzúra és nekünk nem is hivatásunk, hogy e sorokban eldöntsük ezt a kérdést. Annyi azonban kétségtelen, hogy a magyar filmcenzúra rendkívül nehéz és *válságos időkben* kezdte meg működését: kevéssel a kommun után, amikor még izzott a párázs a hamu alatt, amikor még fölkorbácsolt szenvedélyek uralták a tömegeket, amikor még kirobbanhatott volna a fékevesztett szenvedély, ha erős gyepelő nem tartotta volna a kezében az irányítást. A magyar filmcenzúra kétségtelenül rendkívül nehéz munkát végzett, nehéz és felelősségteljes feladatot vállalt magára, amikor tíz esztendő alatt több, mint 15.000 filmet cenzúrázott meg. És ha figyelembe vesszük a betiltott 731 filmet, akkor megállapíthatjuk, hogy a betiltott 5% valójában nem is vall arra a szigorú cenzúrára, amely miatt annyi panasz és kifogás hangzott el. Bármely ország filmcenzúrája több, mint 5 százalék filmet tiltott be tíz év alatt! A magyar filmcenzúrát kezdettől fogva Horváth Elek ny. helyettes államtitkár vezette, aki évekkal ezelőtt már foglalkozott a mozgóképekkel a belügyminisztériumban. Néhány évvel ezelőtt méltó segítő társat kapott Sipler Dezső rendőrfőtanácsos személyében, aki ugyancsak a belügyben foglalkozott a filmügyekkel. A magyar filmcenzúra *csöndes, halk hivatal*, ahol kora reggeltől késő estig dolgoznak és ahol nem veszik észre, hogy *közben elmúlt tíz esztendő...*

SZÁMOK A FILM VILÁGÁBÓL

A FILMHALOTTAI

Kína: 1927-ben Kínában 106 mozgóképszínház játszott, ez a szám újabban 233-ra emelkedett. Az ülőhelyek száma 68.000-ról 137 ezerre szökött fel. 1929-ben 450 Spiel-filmet mutattak be Kínában, amelyek közül 90 amerikai eredetű volt. Néhány kínai filmen kívül japán és európai filmek kerültek bemutatásra. A kínai hazai filmek technikailag igen visszamaradtak, azonban a lakosság szereti ezeket, mert régi kínai meséket dolgoznak föl. 1929-ben 50 kínai filmet készítettek. A nagyobb tengeri kikötőkben már a hangosfilm is elterjedt, magában Shanghaiban 15 hangosfilmszínház működik. Az ország belsejében természetesen még igen sok híve van a némafilmnek.

Japán: A felkelő nap országa évről-évre nagyobb érdeklődést tanúsít a kinematográfia iránt. A fejlődés egyik jelensége, hogy amíg 1929 januárjában még csak 1120 filmszínház játszott Japánban, addig 1929 végén ez a szám már elérte az 1400-at. 1930-ban számos új filmszínház épült, közöttük több modern filmpalota. 1929-ben kezdődött a japán hangosfilmgyártás is, ez azonban technikailag azóta sem mutat nagyobb fejlődést. A némafilmek számára Japán még ma is hálás talaj, különösen az ország egyes részeiben. 1929-ben 1277 amerikai, 111 német, 60 francia és 41 angol eredetű filmet importáltak az országba. A dialóg-filmnek éppúgy kell megküzdnie, mint Európában, a zenés és zörejjel kísért filmeket azonban szereti a közönség.

Portugália: Nemrégiben avatták föl Lisszabonban a köztársasági elnök jelenlétében az első hangosfilmszínházat. Azóta a hangosfilm csak igen lassú mértékben halad előre Portugáliában. A fővárosban csakis a Tivoli és Odeon színházaknak van némi jelentőségük, a többi filmszínház alig jön számításba. A legtöbb filmszínházat a régi stílusban építették: sok páhollyal, amelyek úgy készültek, hogy a bentülőket az egész színházban lehessen látni. A szünetek alatt is mindenki azt szereti, ha mások látják, ezért a mozi is társadalmi eseményszámba merő. A hazai filmgyártás jelenleg teljesen stagnál. Főleg a vidéken lejátszóó eseményekre szorítkozik a filmgyártás, ez nem kerül sokba és a közönség mégis szereti az efajta képeket. A mozgóképszínházak kötelesek műsoruk bizonyos hányadát hazai filmekből összeállítani és így megtörténik, hogy a közönség sokszor ugyanazokat a portugál gyártmányú filmeket látja,

Manfréd Noa, a német kinematográfia egyik legismertebb egyénisége, december 4-én Berlinben vakbéloperáció következtében hirtelenül elhunyt. Manfréd Noa a legtermékenyebb filmrendezők közé tartozott, éveken keresztül igen értékes és nagyszerű filmeket alkotott és most élete legszebb éveiben, mielőtt első hangosfilmjét befejezte volna, érte utól a kérlelhetetlen halál. Harminchéteves volt Manfréd Noa, aki évekkel ezelőtt Budapesten is dolgozott, a Corvin-filmgyár műtermében készített egy filmet és az a film tette ismertté első ízben Bánky Vilma nevét... Sokáig dolgozott Münchenben, ahol többek között a Böles Náthánt vitte filmre Muzsary Bellával a főszerepben, majd a Szép Heléna című film tette még ismertebbé a nevét. Eredetileg festőnek és díszlettervezőnek készült és utóbb került a filmhez, ahol maradandó érdemeket szerzett magának. Első felesége Éva May volt, aki később öngyilkos lett. Halála széles körökben őszinte és mélységes fájdalmat keltett.

Fleiner Samu volt kaposvári mozitulajdonos 74 éves korában Kaposvárott elhunyt. Fleiner 3 évtizeden keresztül szolgálta a magyar filmkultúrát, amelynek egyik előharcosa volt a vidéken. Az összeomlásig élénken résztvett a régi Mozi-szövetségben, amelynek választmányi tagja volt. Halála őszinte részvétet keltett mindenütt, ahol ezt a jovialis öreg urat ismerték. Kozma Sándor nagykanizsai moziigazgató édesapját gyászolja az elhunytban.

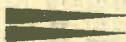
Harnischfeger István, a budapesti Helios-mozgósínház engedélyese, hosszas szenvedés után az egyik budapesti körházban elhunyt.

A karácsonyi hét filmszenzációja:

Gyilkosok és táncosok

(Der Tanz geht weiter)

A Warner Bros első Amerikában készült
szenzációs német beszélőfilmje,
magyar feliratokkal.

Főszereplők:

WILHELM DIETERLE,

LISSI ARNA

ANTON POINTNER.

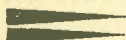

Az új évad nagy eseménye:

Hajnali őrjárat

(Dawn Patrol)

Egy repülő osztag története

Főszereplő:

RICHARD BARTHELMES

DOUGLAS FAIRBANKS jr.

A második

Ezt lá

Főszereplő:
SALLY ONEIL

K

Főszereplők:
GUSZTÁV
WLADISLAW

No No

Főszereplők:
BERNICE CLARKE
LOUISE FAZEN

Sanfranc

Főszereplő:
BILLIE DOVE

A három

Főszereplő:
HANS ALBERS

WAR
Bud

Élő élszezónban megjelenő filmjeink:

Élni kell

2 Dita Parlo

német világattrakció

Kismet

A szent láng

Főszereplő:
SZTAV FRÖHLICH
ADIMIR SOKOLOFF

SOMMERSET MAUGHAM
világhírű drámája németül

Mo Nanette

A pesti fiu

FAIRE
ENDA

Főszereplő:
TED LEWIS

Halálos ifjuság

Főszereplő:
DOUGLAS FAIRBANKS jr.

Maciskói kaland

A földalatti gentleman

Főszereplő:
ALICE WHITE

General Crack

Főszereplő:
JOHN BARRYMORE

Magyaros opera

Chick Parisienne

Főszereplő:
IRENE BORDONI.

WARNER BROS FIRST NATIONAL VITAPHONE PICTURES
Budapest, VII, Erzsébet-körút 9 — Telefon: Józsei 325-90

AZ OKTATÓFILM

MOSDÓSSY IMRE

min. tanácsos, ny. kir. tanfelügyelő:

A PEDAGÓGIAI FILMTÉMÁK ÉS A TANTERVEK

pedagógiai film és az iskolai módszer című és *Filmkultúra* hasábjain megjelent 13. közleményemben eljutottam odáig, hogy a filmtémák szempontjából két alternatívát lehetett felállítani: a) a *film hegemoniáját* a tanításban, ami azt jelentené, hogy csak olyat szabad tanítani, amit szemléltetni lehet filmen és ez alapon vetni az *összes tantárgyakat szigorú kritika alá*; b) a *módszer hegemoniáját*, ami azt jelentené, hogy csak oly témákat dolgozhatunk fel pedagógiai filmnek, amelyek a valóságában reális részleteik vannak.

Ákár az egyik, akár a másik hegemoniát fogadom is el elvül' és kiinduló pontul — mind a két esetben: a *tantervek azok a területek, amelyeket a filmtémák szempontjából* vizsgálat alá kell vonni — és amelyek alapján elől érintett cikksorozatomban foglaltak után haladnom lehet és kell további fejtegetéseim során; ilykép e fejtegetések feladata és célja is világosan a tantervek megvizsgálásának *feladatává változott a pedagógiai film szempontjából*.

Kétségtelen, hogy a film a leghatékonyabb kémelő eszköz a tantervek revíziójához, ha azt a kérdést akarjuk megfejteni, hogy elképzelhető-e olyan tanterv, amelynek csak kizárólag szemléltethető tanítási anyaga van. Ezt az esetet azonban egyelőre nem vehetjük kiinduló pontul.

Az érintett cikk megállapítása szerint a *methodika hegemoniáját* el kell fogadnunk és ebből kell kiindulni a tantárgyak vizsgálatánál: annál is inkább, mert a filmmel való *szemléltethetés szempontjából elsősorban a tantárgyakat is osztályoznunk kell*. De még ezt is megelőzőleg egészen elfogulatlan kritikát kell gyakorolnunk a mostani iskolai filmoktatás rendszeréről általánosságban.

A mai iskolai filmszemléltetés még némileg a kezdés stádiumában van. Annak a kezdésnek a stádiumában, amikor még a *tantervi munkához való viszonyítás mellett* alig lehet a pedagógiai film hármias fokozatát világosan tisztázni, megkülönböztetni és mindegyiket a maga helyén alkalmazni is, — t. i. az *összefoglaló, a szemléltető és az oktató film* fokozatait.

Ma még a magyar pedagógiai mozgófényképpel való szemléltetés — dacára az aránylagos nagy belterjes fejlődésnek — tisztán anyagi okból — még mindig nem jutott el odáig, hogy minden egyes iskolai osztálynak külön-külön filmprogramot lehetne összeállítani, mert nincs elég film és nincs előadó berendezettség és elég pénz. Pedig a tantervi munka — *nyomon követve a tantervet* — csak akkor lehetne didaktikai értelemben véve igazán támogatni, hogyha minden egyes osztály külön-külön kaphatna előadást. Csak akkor lehetne arról beszélni, hogy pl.: az elemi iskola III. osztályának tananyagából mindazt, amit a gyermek szemléleti körébe vonni nem lehet, —

filmmel, mozgófényképpel szemléltessünk. Próbáljunk csak ezen az alapon egy kis számítást végezni, mit jelentene ez? Az elemi iskola I. osztályában az iskola, a szülői ház, az udvar, a környék, a falu, az utca, a templom stb. még szemléltethetők film nélkül is, — de már az emberi foglalkozások: a cipész, a szabó munkája, a molnár, a pék, a kovács munkájának helyszínén való szemléltetése oly sok technikai nehézségbe ütközik, hogy ezekre külön-külön filmek kellenének, — de határozottan csak az I. osztályos gyermekek lelki világához alkalmazva. Hol vannak e mellett azok a filmek, amelyek a kis gyerekek erős erkölcsi és nevelői hatásokat nyújtanak, amelyek csak külső szemléletből táplálkozhatnak; — tehát pedagógiai szempontból szükségesek lehetnek? Hol vannak a mulattató, szórakoztatva oktató filmek, amelyekre éppen az I. osztályos, hat-hétéves kis gyermeknél szükség volna. Bizvást meg lehet állapítani, hogy az elemi iskola I. osztálya számára legalább 15—20 műsor kellene évenként. Ha a II. osztályban ugyanígy járunk el, akkor ott is legalább 20 műsort lehetne megállapítani. Ez a szám az ismeretkörök szaporodása és bővülése folytán a III—IV-ik osztályokban, főleg a IV-ikben, ahol távol vidékekről, gazdasági és természeti ismeretekről, a történelem, sőt a társadalmi élet elemiről tanulnak már a gyermekek, — hatalmasan felszaporodnék. De ha minden elemi iskolai osztályban csak 20—20 műsort veszünk is, — ez már a hat osztályban 120 műsort jelentene évenként.

Ha ehhez hozzávesszük a polgári iskolákat — és pedig külön a filú, külön a leányiskolákat — ez ismét 8 osztályra, à 20=160 műsort, majd az iparostanonciskolák két csoportját, à 3 osztály=6 osztály=120 műsort jelentene. Tehát csak ennek a három iskolatípusnak: az elemi, a polgári és az iparostanonciskolának összesen évenként a tantervhez alkalmazkodó rendszernek szigorú — bár minimális mértékben való — keresztülvitele esetén évi 400 műsorra

volna szüksége: minden műsorba csak két filmegységet számítva: ez körülbelül 800 filmegység szerepeltetését jelentené, s akkor még a középiskolákról nem szóltunk.

De ezek a számok még közelről sem merítik ki azt a területet, amelyet e számokkal meg kell világítani: mert a műsorokat minden iskolában le is kell bonyolítani. Ez a feladat csak Budapesten azt jelentené, hogy: a) 115 elemi iskolában $115 \times 6 = 690$ osztályban, à 20 műsossal=13.800 előadást; b) az 56 polgári iskolában $4 \times 56 = 224$ osztályban, à 20 műsossal=4480; c) 81 iparostanonciskolában $81 \times 3 = 243$ osztályban, à 20 műsossal=4860 — összesen: 22.940 előadást kellene egy évben — helyesebben 10 hó alatt lebonyolítani. Ezt a számot legfeljebb az egyenlő korosztályú, egy osztályba járó tanulók összevonásával lehetne csökkenteni, ami azonban órarendileg és didaktikailag nem kifogástalan ügy.

Hol van ennek a filmanyagnak az előállítására a költség? Hol van az előadások leadásához szükséges — iskolánként legalább egy-egy — külön e célra épített és csak e célra szolgáló vetítőkamra és előadóterem és ezek óriási előállítási költségei, leadógépekkel való felszerelése, stb., mert a tornatermeket ily arányú előadásokhoz lehetetlen volna

MAGYAR FILMIRODA

BUDAPEST, VIII, FÖHERCEG SÁNDOR-UGCA 7

TELEFON: JOZSEF 455-10.

FILMHIRSZOLGÁLAT

városi-, községi-, családi-, gyári-,
ipari-, sport-felvételek.

Kockanagyítások, fotóüzem.

igénybevenni? Ezeket a költségeket az osztályok összevonása nem enyhítené. Hol van az előadások lebonyolításának adminisztrációs költsége?

Szinte elijesztő számok ezek! Valóban elsősorban arra való, hogy komolyan gondolkodóba essünk az iskolai film-szemléltetés jövő programjának összeállítására fölött. Épp ezért eleve leszögezve azt a megdönthetetlen elvet, hogy a film-szemléltetés menetének szigorúan a tantervi munkához és iskolai nevelő munka feladataihoz, menetéhez és fokozataihoz kell alkalmazkodnia; ki kell jelentenünk, hogy a programot, a filmszükségletet az egész munkaterületre nézve, meg kell állapítani: ezt a programot azonban 10 évre fel kell osztani és ennek a 10 évnek keretében, a meglévő filmanyag felhasználásával és beállításával: a legnagyobb szigorúsággal és körültekintéssel a sürgősségi sorrendet kell megállapítani s akkor is évi 80 új műsor kell 160 új filmmel — és a kivitelnél az egy korosztályú osztályoknak a szemléltetés alkalmából való lehető összevonásával.

AZ AGFÁNÁL

70 vagon szenet fogyasztanak naponta,
15.000 kilowatt villanyerőt óránként,
20.000 köbméter vizet naponta,
300.000 köbméter levegőt óránként,
50.000 kg. jeget naponta,
15.000 kg. ezüstöt havonta,
15.000 kg. brómkálit havonta,
30.000 kg. zselatint havonta,
100.000 kg. fagyapótot havonta,
200.000 kg. ként havonta,
250.000 kg. salétromot havonta,
20.000 darab borjút havonta,
sok százezer liter alkoholt és éthert havonta és 4000 ember dolgozik évi 300.000.000 azaz háromszázmillió méter nyersfilm előállításán!

Magyarország évi nyersfilmszükséglete ma 1 millió méter az importált kópiákon kívül!

Kultúrfilm a zenéről. Az Ufa kultúrfilm-osztálya igen érdekes és tanulságos oktatófilmet készített: olyan filmet, amely a zenekultúra legszebb alkotásait gyűjti magába. Az új zenei kultúrfilm címe: „Töne, die nie verklingen“ (Hangok, amelyek sohasem múlnak el) és az állami opera zenekarának a közreműködése mellett sokan vesznek részt a film elkészítésében, így többek között Lóránd Edith, a Berlinben élő, kiváló magyar énekesnő, Dajos Béla zenekara és mások.

Nagy propagandafilm az aviatikáról. A Comité Central Aeronautique elhatározta, hogy a nagyközönség tájékoztatására és az aviatika iránti érdeklődés felkeltésére nagyobb propaganda- és oktatófilmet készített. A bizottság azonkívül elhatározta, hogy olyan filmeket vásárol, amelyek a repülésről szólnak és amelyek alkalmasak a repülés iránti érdeklődés fokozására.

Tudományos film az álomról. A pittsburgi egyetem három orvosa olyan filmet készített, amelynek valamennyi „szereplője” alvók. A három orvos körülbelül kétszáz különböző társadalmi állású alvóról filmfelvételeket készített. A felvételek két évig tartottak és ezalatt az idő alatt tanulókról, felnőttekről és aggokról készítették filmfelvételeket, amint ezek a legédesebb álmukat aludták. A felvételek arról tanuskodnak, hogy minden normális ember nyolcórás alvás alatt 30—45 féle állásban fekszik ágyában, illetve feklényén. A filmből arra következtetnek, hogy az alvás is az emberi test meglehetősen temperamentumos mozgása, úgyhogy az a közkeletű kifejezés, hogy „úgy aludtam, mint a bunda”, nem teljesen helytálló.

**Speciális filmszállítások,
a világ minden részébe.**

Leggyorsabb

vámkezelés a Nyugati és Keleti pályaudvarokon, a fővámvivatalban és a hajóállomásokon

H é b e l

nemzetközi szállítmányozási és elvámolási vállalat,

IV., Váci-ut 1. sz.

Telefon: Aut. 159 - 47.

**MAGYAR MOZGÓFÉNYKÉPKEZELŐK
ORSZ. SZÖVETSEGE
BUDAPEST, VII., CSENGERY-UCCA 1. SZ.**

Telefon: J. 373-98.

Munkaközvetítő: WEISZ HENRIK
(VIII. Kenyérmező ucca 3/a. II. em.)

A munkaközvetítés **d i j t a l a n**

HANGOSFILM A BORTONBEN

Newyork északi részében, a Hudson partjain terül el a világ egyik legnagyobb börtöne: a hírhedt Sing-Sing. A Sing-Sing igazgatósága eleinte az analfabéta rabok számára vezette be a mozgóképelőadásokat, amelyek rendkívül jó hatást gyakoroltak a rabokra, később valamennyi rab látogathatta az előadásokat. A börtön-mozit néhány évvel ezelőtt rendezték be, amikor is az igazgatóság egy meglehetősen elhasznált vetítőgépet kapott ajándékba, majd fölkérésére a filmgyárak és a filmvállalatok egész tömeg filmkópiát küldtek be. Természetesen „házi filmcenzúra” állapította meg, hogy a beküldött filmek közül melyek kerülhetnek a „közönség” elé, mert csak természetes, hogy „akármit” nem mutathat be a börtön-mozi a „közönségének”. Olyan filmeket igazán nem mutathat be a Sing-Sing mozija, amely bankbetörést tár a néző elé, valamint négereket bántalmazó filmeket sem játszhanak, hiszen rengeteg néger rab állandó lakója a Sing-Singnek. A börtön-mozgó első gépésze is rab volt, aki könnyezve ölelte át a vetítőgépet, amikor első ízben a gép elé állt. Az első filmelőadáson természetesen csak kifogástalan magaviseletű rabok vehettek részt és érthető izgalom uralkodott a teremben, amikor a rabok első ízben megjelentek. Megfelelő számú örszemélyzet állt a teremben, a rabok azonban igazán „uriasan” viselkedtek, úgyhogy bárki azt hihette, hogy civil nézőközönség van jelen. Az első börtön-filmelőadás híradókból, egy vígjátékból és néhány ismeretterjesztő filmből állott. A rabok emelkedett hangulatban hagyták ott az első filmelőadást a világ leghírhedtebb börtönében. Az első filmelőadás rendkívül jó hatást gyakorolt a rabokra és azok, akik fegyelmi okokból nem vehettek részt az első előadáson és az azt követő néhány előadáson, feltűnő jó magaviseletet árultak el, csak azért, hogy a jövő-

ben ők is elmehessenek az előadásokra. Egy alkalommal megfigyelték, hogy egy olyan tragikus jelenetekben gazdag filmet, amelyben egy női vámpír valósággal megkínozta partnerét, a rabok rendkívül mulattak és aligha nevettek volna annyit egy Chaplin-filmnél. Ez a komoly mese humorosan hatott a rabok kedélyére! A Wild-West filmek nagyon tetszettek és többször is mutattak be egy-egy kalandorfilm, amelyek tartalmát a rabok azután már kívülről ismerték. A hangosfilm-korszak bekövetkezésekor a Sing-Sing is „áttért” a hangosfilmre és a gépgyárak, valamint a filmkölcsonzók ismét segítségére siettek a Sing-Singnek. A rab-leadógépész helyett „igazi” „világi” gépész érkezett a Sing-Singbe, hiszen az új filmtechnikát a bebörtönzött gépész még nem tudhatta. De ez is csakhamar megtanulta az új mesterséget és valószínű, hogy ez a rab, ha majd elhagyhatja a börtönt, mint hivatásos gépész, továbbra is ott marad — szolgálatban. A rabok nagy lelkesedéssel fogadták a hangosfilmet, így pl. Al Jolson a Sing-Sing egyik legnagyobb kedvence. A hangosfilm a Sing-Singben a humánus bánásmód egyik legfontosabb kelléke és az évekre elzárt emberek egyik legnagyobb jótéteményé vált.

MEGJELENT

a

Filmművészeti
Évkönyv
1931. évi kötete

Ara 5.— pengő.

Megrendelhető a Filmkultura kiadóhivatalában, Budapest, VII., Erzsébet-körút 30.

A Filmiroda Hungária-filmje a külföldön. A stockholmi Svéd-Magyar Társaság december 6-án este a göteborgi főiskola aulájában nagyszerű magyar filmestét rendezett. A hatalmas, 700 ülőhelyes dísztermet teljesen megtöltötte a közönség, amelynek sorai között ott voltak Göteborg város vezető egyéniségei, a külföldi államok konzuli képviselői, élükön Magyarország főkonzulával, K ü l l m a n Józseffel. Az estét R ü n n e koncertmester kvartettje nyitotta meg a Rákóczi-indulóval. Azután Axel R o m d a h l egyetemi tanár, múzeumi főigazgató tartott előadást, amelyen ismertette Magyarország mai helyzetét, amelybe a trianoni béke következtében került. Romdahl előadása után felhangzott Liszt Rapszodiájának bevezető akkordja és a fehér vásznon megjelent Magyarország képe, közepén Szent István koronájával. A kitűnően megszerkeztett Hungária-film Göteborgban is nagy tetszést aratott és a közönség sűrűn tapsolt az egyes képeknek. — A b e r n i K u l t u r F i l m g e m e i n d e meghívására L i p p a y svájci magyar újságíró előadásorozatát tartott Magyarországról Svájc főbb városaiban, s ezeken az előadásokon bemutatásra került a Magyar Filmiroda által készített, hatalmas propagandafilm is. Az első b e r n i előadásán megjelent a svájci köztársaság elnöke, több miniszter és számos képviselő, az egész magyar követség, valamint a diplomáciai kar több tagja. L i p p a y Imre előadásában Magyarország mai tarthatatlan helyzetét ismertette, majd levetítették a Magyar Filmiroda által készített, egy óra hosszát tartó propagandafilmét, amely rendkívül ügyesen csoportosítva tárja a közönség elé a magyar állattenyésztést, szőlészetet, mezőgazdaságot, Magyarország történelmi emlékeit, várait, főbb városait, gyógyfürdőit és Budapestet. Ugy az előadásnak, mint a filmnek igen nagy sikere volt.

A legjobb

ZORO-HURU-filmek

új kópiákban kizárólag

**TURUL-FILM-nél Budapest,
VII., Miksa-utca 7. Tel.: J. 369-42.**

Meitner Mór

mozgósínház-berendezési és elektrotechnikai berendezési és elektrotechnikai, mechanikai, villanyvilágítás- és erőátviteli telepeket berendező vállalat

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 21.

Telefon: 338—77.

Vetítőgépek. — Javítások. — Hangosfilmkészülékek lemez- és fotócellás rendszerre. — Mozgósínházak teljes berendezése.

Meitner Mór (Memophon)

a Samson—Electric Company new-yorki hangosfilm-készülékgyár vezérképviselete.

Schilling Gyula

precíziós és kinomechanikai üzeme

Budapest, VII., Miksa-u. 5.

Telefon: 410-09.

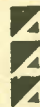
Saját gyártmányú vetítőgépek, szinkron-berendezések, fotócella adapterek.

Modern felszerelési gépjavitóműhely

ROHRMANN JÁNOS

Elektrotechnikai és mechanikai gyára
BUDAPEST VII., SAJÓ-UCCA 5 a

ALAPÍTÁTOTT 1904

SPECIÁLISTA:
Mozigép és felszerelési tárgyakban.

Filmipari kamara Santiagóban. Csile fővárosában, Santiagóban Kinematográfiai kereskedelmi kamara alakult, amelynek célja, hogy az üzleti forgalmat megkönnyítse és hogy az ország mozgóképszínházainak üzemait egységes vezetés alá vigye. A kamara elnöke N. Bartolini. Hasonló intézmények vannak már Newyorkban, Rio de Janeiroban, Buenos Airesben, Habanában, Mexicóban és Limában.

Katholikus filmakció Hollandiában. December 14-én tartották Hágában az első hollandi katolikus filmkongresszust. A megnyitó beszédet Páter J. Th. Welter tartotta, aki beszédében a katolikus érdekek megszervezését ismertette. A páter azt ajánlotta, hogy a Katolikus Filmközpont mozdítsa elő a katolikus filmek készítését és úgynevezett „mozgósínházi közösségek” alakulását propagálja. A katolikus filmközpont már a múltban kb. 50 holland filmszínházat vont az érdekkörébe, amelyek arra kötelezték magukat, hogy csakis a filmközpont részéről javasolt filmeket mutatják be. A kongresszuson sokat vitatkoztak a katolikus jellegű filmek gyártásának kérdése fölött, de egységes álláspontot nem tudtak elfoglalni.

Filmexpedíció Tibetbe. A hannoveri Döring-filmgyár operatőrije, Otto Gnieser január 3-án utazik Genuán és Port Saidon át Shanghaiba, ahol találkozik az Expedition of the Philadelphia Academy of Natural Sciences kiküldöttjeivel, akikkel együtt egy évi időtartamra Tibetbe utazik. Tibetben azután igen komoly tudományos filmfelvételek készülnek az ottani viszonyokról.

Krupka filmgyár és laboratórium

BUDAPEST,

VIII., Józsei-körút 71-73.

TELEFON: 339—07.

Berendezkedtünk a fotócellás és lemezes filmek lehallgató és összeállító munkálatokra.

Átszakadt lemezek javítása.

◀ Készít mindenfajta felvételt. ▶

KÉT KÖNYV.

Galantai Balogh Béla: *Veszteglés az ismeretlenben.* A szerző kiadása.

Balogh Béla, a kiváló filmrendező, aki a magyar filmgyártás fénykorában egymásután alkotta a szebbnél-szebb filmeket, most igen érdekes és lebilincselő *könyvvel* lépett a nyilvánosság elé. Teljesen elvont eszmekörbe vezeti az olvasót Balogh Béla, aki *lélektani kérdéseket boncol* és ezt igen élvezetes és könnyed stílusban teszi. A közönség széles rétege nem ismeri azt az eszmevilágot, amelynek *ismeretlen*, de sok tekintetben *érdekes* gondolatvilága külön irodalmi csemege. Balogh Béla rendkívül gazdag szókincessel nyúl ehhez a kényes témához, amelyet igen áttekinthető fejezetben tárgyal. *Alapos és átgondolt* fejezetek tárgyalják az önzés, a gőg, az érzékiség, a lelki dualizmus, az életakarát, a közöny, a káprázat stb. problémáit és kétségtelen, hogy igen értékes szolgálatokat tett Balogh Béla, amikor ehhez a nem könnyű témaköröz nyúlt.

Gesztesi-Balogh Gábor: *Katakizma.* Franklin-társulat kiadása.

Két részben, hatszáz oldalnyi terjedélemmel jelent meg G. Balogh Gábor, a *Filmkultura* illusztris munkatársának új regénye. *Gesztesi-Balogh* háborús könyvet írt, de munkája messze kiemelkedik a sablonos „háborús könyvek” gyűjtőcímbe foglalt írásoktól, — mert nem szörnyűségeket ad, nem szóvirágos propaganda háború ellen vagy mellett: egy író lelkén átszűrte meglátások ezek a sorok. Korunk, generációnk élete, küzdelmei, eseményei férkőznek itt közel az olvasó lelkéhez.

A szerző új színeket talált és fordulatot, érdekes meseszövegét a tudós korrajzával, a művész hangulatfestésével és az átélő ember színgáz felismerésével írta meg.

Írói tolla ezernyi epizód mellett is *egységes*, lenyűgöző hatású művet, emberi dokumentumot alkotott. *Gesztesi Balogh* Gábor új munkája új értéke a magyar könyvpiacnak.

**MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEM-ENGEDÉLYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE**

BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UCCA 36.

TELEFON: JÓZSEF 360-05.

HIVATALOS ÓRÁK 9-12-IG.

A Filmkultura minden egyes számát az Egyesület tagjai díjtalanul kapják.

Dr. Halla Aurél min. oszt. tan. a Szakmaközi Döntőbíróság új elnöke. December elején alakult meg az új Szakmaközi Döntőbíróság, miután előzően az új szervezeti szabályzatot jóváhagyták. Az új Döntőbíróság elnöke dr. Halla Aurél min. oszt. tanácsos lett, míg helyettese dr. Ruhmann Emil kúriai elnöki tanácsos. Tanácselnökké választották vitéz Szentkuthy István táblai elnöki titkárt.

Választmányi ülés. December 12-én tartotta meg utolsó választmányi ülését az Egyesület 1930-ban Fenyő Sándor elnöklésével. Az elnök hosszabb beszédben ismertette a súlyos gazdasági helyzetet, beszámolt a különböző hatóságoknál folyamatba tett eljárásokról, majd Gyárfás Gyula ügyv. alelnök referált a folyóügyekről. Palágyi Róbert dr. a Szakmaközi Döntőbíróságra vonatkozóan tett jelentést. Gyárfás Gyula előterjesztést tett a segédgépezetek működési igazolvánnyal való ellátása céljából. A javaslatot elfogadták. Gyárfás Gyula ezután különböző takarékosági javaslatokat tett, ezeket szintén elfogadták. Morvay Pál jelentette, hogy a hangosfilmekre vonatkozó szállítási feltételek tárgyalására kiküldött bizottság megkezdte működését. A választmány ezután az 1931. évre újból dr. Palágyi Róbertet választotta meg az Egyesület ügyészévé, míg vitéz Szepezdi Kiss József megmaradt pénztárnoknak, Zombory László pedig szakértő mérnöknek.

A MMOE és az OMME küldöttsége a belügy- és pénzügyminiszternél. December 2-án, kedden délelőtt a két társegyesület küldöttsége felkereste a belügy- és a pénzügyminisztert. A küldöttséget dr. Pogány Frigyes államtitkár vezette és abban a MMOE részéről Gyárfás Gyula és Fenyő Sándor, az OMME részéről Kovács Emil és Horovitz Richárd vettek részt. A belügyminiszter előtt a mozik vigalmi adó ügyében, a pénzügyminiszter előtt pedig az általános adók ügyében interveniált és vázolta azt a helyzetet, amelyben a mozi- és filmszakma ezidőszerint szenved. A küldöttség rámutatott arra, hogy hiába in-

dul meg a magyar filmgyártás, ha addig a mozik megszünnének és nem lesz hol játszani. A miniszterek a legnagyobb jóindulattal hallgatták meg a küldöttséget és kilátásba helyezték, hogy a többrendbeli kérelmeket a lehetőséghez képest teljesíteni fogják.

PEROLIN

CIKKEK EGYEDÁRUSÍTÓJA

„PHÓBUS“ MŰSZAKI ÉS
OLAJKERESKEDELMI R. T.
V, KOSSUTH LAJOS-TÉR 9

UJ TELEFON:
AUT. 117-23.

**A legjobb és a világ legismertebb
LÉGFERTŐTLENÍTŐ SZERE!**

Minden filmszínházban nélkülözhetetlen!
KÉRJEN DÍJTALAN BEMUTATÁST!

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS
FOLYÓIRAT

ELŐFIZETÉSI ÁR:

1 évre 10 pengő. — 1/2 évre 5 pengő.

Felelős szerkesztő: LAJTA ANDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 30.

Tel.: József 363-76.

Párizsi szerkesztőség:

Artur Vitner,

12, rue Alasseur Paris, (XV.) Champs
de Mars.

Megjelenik minden hónap elsején.

Minden cikkért a szerző felel.

Friedmann-nyomda, Wesselényi-u. 40.

◆ 1931 ◆
LEGNAGYOBB FILMESEMÉNYE

ERICH MARIA REMARQUE

világsikert aratott grandiózus regénye

Nyugaton a helyzet változatlan!

A szezon legszebb filmje:

Magyar konferencia!

Új kópiák!

Jazz király

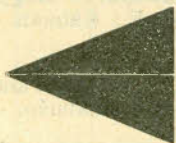
PAUL WHITEMANN színes jazz revüje.

Aki még nem játszott és biztos üzletet akar; kösse le

DECEMBER HÓ 22-TŐL
egy hétig 4 moziban

Az első HANGOS dsungel attrakció:

TARZAN, A TIGRIS

Három részben — tizenhat felv.
I. OPHAR KINCSE.
II. AZ EMPERKÉPÜ HIÉNA.
III. TARZAN DIADALA.

1931. január-február szenzációi:

ORKÁN

Lupe Velez és William Boyd
produkción kívüli attrakciója.

RICHARD VOSS

példátlan sikerű regénye:

ZWEI MENSCHEN

Produkción kívül.
Német beszéd.

UNIVERSAL FILM RT. FILMKÖLCSÖNZŐ VIII., NÉPSZINHÁZ-UTCA 21 — TELEFON; JÓZSEF 391-76.

Budapesti filmpiac

Film megjelenések 1930. decemberében

JELMAGYARÁZAT: Megj.=Megjelenési hely — H.=Hossza — F.=Felírás
M.=Műfaj — Fősz.=Főszereplők — C.=cenzura — a.=aluli — f.=felüli.

ANTAL JÓZSEF FILMKÖLCSÖNZŐ. Rökk Szilárd u. 20. Tel.: 353-17 és 301-01	XII/1)	Vége a dalnak. — Megj.: Royal-Apolló, Fórum. — H.: Kb. 2800 m. — Műf.: Dráma. — F.: Magyar. — Fősz.: Liane Haid, Willy Forst, Verebes Ernő. — C.: Aluli.
CITO CINEMA (Feldmann Izsó), Rökk Szilárd-u. 16. Tel.: J. 412—71.	XII/4	Ámor a hálókocsiban. — Megj.: Uránia. — H.: 2340. Műf.: Vigjáték. — F.: Garami Andor. — Fősz.: Lucy Englisch, Fritz Schultz, Albert Paulig. — C.: 16 a.
	XII/4	Tánclovag (Donauvalzer). — Megj.: Ufa, Corvin. — H.: 2540 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Garami Andor. — Fősz.: Harry Liedtke, Verebes Ernő, Székely Ibolya. — C. 16 aluli.
FOX-FILM r.-t., Rákóczi-út 19. Tel.: 314—37 és 316—58.	XII/12)	Mai gazdagok. — Megj.: Rádus. — H.: 2050 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Szántó Armand. — Fősz.: Janet Gaynor, Charles Farrell. — C.: Aluli.
GAUMONT LEON filmkölcsonzó, VIII., Rökk Szilárd-utca 20. Tel.: 301-01 és 353-17	XII/4	Tavaszi mámor. — Megj.: Omnia. — H.: 2573 m. — Műf.: Dráma. — F.: Pacséry. — Fősz.: Vivian Gibson, Elsa Wagner, Lyen Deyers, Wilhelm Dieterle.
	XII/13	Moreno (Én, vagy ő). — Megj.: Fórum, Royal-Apolló. H.: 2302 m. — Műf.: Kalandor film. — F.: Lakner Arthur. — Fősz.: Harry Piel, Hans Junkermann, Oliva Fried, Valery Boothy.
IRIS-FILM R. T. Népszínház-utca 13. Tel.: 363-17 és 374-14	XI/20	Poklok szigete. — Megj.: Palace. — H.: 2200 m. — Műf.: Dráma. — F.: Kálmán. — Fősz.: Jack Holt, Ralph Graves. — C.: Aluli.
	XII/11	Botrány a Broadwayn. — Megj.: Palace. — H.: 2100. Műf.: Dráma. — F.: Kálmán. — Fősz.: Jack Egan. C.: Aluli.
	XII/17	Mexikó rózsája. — Megj.: Palace. — H.: 1559 m. — Műf.: Dráma. — F.: Kálmán. — Fősz.: B. Stanwick. C.: Aluli.
METRO-GOLDWYN- MAYER DISTR. Budapest, VIII., Főh. Sándor-tér 3. — Tel.: J. 444—24, 444—25.	XII/4	Ifjúság joga. — Megj.: Rádus. — H.: 1603 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Norma Shearer, Lewis Stone. C.: Aluli.
	XII/11	Nagy főnök fia. — H.: 1264 m. — Műf.: Cowboy. — Fősz.: Francis Mc Donald. — C.: Aluli.
	XII/18	Ne hagyd magad, Tim. — H.: 1498 m. — Műf.: Cowboy. — Fősz.: Tim Mc Coy. — C.: Aluli.
PARAMOUNT FILM- FORGALMI R. T. Budapest, VII., Rá- kóczi-út 59. — Tel.: J. 344-37 és J. 405-22.	XII/4	Színésznő fia. — Megj.: Ufa, Corvin. — H.: 2110 m. Műf.: Dráma. — F.: Szántó Lajos. — C.: Aluli.
	XII/18	Kibicek. — Megj.: Ufa és Corvin. — H.: 2103 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Lakner Artur. — C.: Aluli.
	XII/18	Dicsőség ára. — Megj.: Ufa és Corvin. — H.: 1671 m. Műf.: Dráma. — F.: Lakner Artur. — C.: Aluli.
	XII/4	Kacagó asszony. — Megj.: Kamara. — H.: 2260 m. Műf.: Színmű. — C.: Aluli.
	XII/4	Csavargó király. — Megj.: Uránia. — Műf.: Színes operett. — F.: Pásztor Béla. — C.: Aluli.

FILMKULTURA

PÁTRIA FILM- KERESKEDELMI VÁLLALAT. VII., Erzsébet körút 8. Tel.: 406—25.	XII 11	Repülő menyasszony. — Megj.: Corvin, Ufa, Orion. H.: 2300 méter. — Műf.: Vígjáték. — Főszereplők: Szőke Szakáll, Huszár Pufi, Liane Haid. — C.: A.
PHÖBUS FILM FORGALMI RT. VII., Erzsébet-krt 8. Tel.: J. 315—62.	XII/25	Tell Vilmos és fia. — Megj.: Corvin. — H.: 2000 m. Műf.: Vígj. — F.: Fodor S. — Fősz.: Zoro-Huru. — Cenzúra.
PROJECTOGRAPH Rt. Rákóczi-tér 17. Tel.: 322—01 és 02.	XI 21	Piz Palú, a fehér Pokol. — Megj.: Fórum. — H.: 2127 m. — Műf.: Dráma. — F.: Siklóssy Iván. — Fősz.: Gustav Diessel, Leni Riefenthal, Ernst Udet. C.: Aluli.
SASCHA FILMIPARI R. T. VII., Rákóczi-út 36. Tel.: J. 418—28.	XII 3—9	Tavasz a télben. — Megj. Décsi. — H.: 2000 m. — Műf.: Dráma. — F.: Vadnai. Fősz.: Hollay Kamilla, Petrovics. — C.: Aluli.
SUPER-FILM, VII., Erzsébet körút 9. szám.	XII 10	Szép asszonyoknak muzsikálok. — Megj.: Décsi. — H.: 2450 m. — Műf.: Színmű. — F.: Engel György. — Fősz.: Claire Rommer, Hans Stüwe. — C.: Aluli.
	XII/11	Volt egyszer egy barát. — Megj.: Omnia. — H.: 1972 m. — Műf.: Dráma. — F.: Engel György. — Fősz.: Walter Grüters, Vera Schmitterlöw. — C.: A.
TURUL-FILM Budapest, VII., Miksa utca 7. — Telefon: József 369—42.	XII/17	Két csirkefogó. — Megj.: Palace, Orion. — H.: 2160. Műf.: Vígj. — F.: Kálmán Jenő. — Fősz.: Zoro- Huru. — C.: Aluli.
	XII 4	Forradalom Keleten. — Megj.: Pátria, Fészek, Roxy. H.: 1985 m. — Műf.: Dráma. — F.: Radó István. — Fősz.: Tom Mix. — C.: Aluli.
	XII 15	Utca gyermeke. — Megj.: Fészek, Roxy. — H.: 2406. Műf.: Dráma. — F.: Radó István. — Fősz.: Carmen Boni, H. Junkermann. — C.: Felüli.
	XII 4	Párisi kaland. — Megj.: Roxy, Fortuna. — H.: 914. Műf.: Burleszk. — F.: Pap Béla. — Fősz.: Jack Dempsey. — C.: Aluli.
UFA-FILM R. T. Budapest, VIII., Köl- csey-utca 4. — Tel.: J. 351—36, 336—21.	XII 11	Az utolsó farsang. — Megj.: Uránia. — H.: 2276 m. Műf.: Dráma. — F.: Lándor. — C.: Felüli.
	XII/25	Az istenek kegyence. — Megj.: Ufa. — H.: 2951 m. Műf.: Komédia. — F.: Lándor. — C.: Aluli.
WARNER BROS First National Vitaphone Pictures VII., Erzsébet-krt 9. Tel.: J. 325-90 és 91.	XII 4	Leánytigris. — Megj.: Omnia. — H.: 1600 m. — Műf.: Cowboy. — F.: Frank György. — Fősz.: Lupe Velez, Monte Blue, H. B. Warner, Rin-Tin-Tin. — C.: Aluli.
	XII/11	Dollár és a nő. — Megj.: Omnia. — H.: 2300 m. — Műf.: Dráma. — F.: Fodor S. — Fősz.: Alice White. C.: Aluli.
	XII/20	Gilkosok és táncosok. — Megj. Décsi. — H.: 2100 m. Műf.: Dráma. — F.: Fodor Sándor. — Fősz.: Wilhelm Dieterle, Lissi Arna, Anton Pointner. — C.: Felüli.

MOZISOK!

◀ Az ujév jól kezdődik!
A Metro első két szenzációja az új esztendőben.

Halleluja

King Vidornak, a Big
Parade megteremtőjé-
nek új remekműve.

Anna Christie

amelyben
GRETE GARBO
németül beszél

Metro-Goldwyn-Mayer Distr. Corp.
Főherceg Sándor-tér 3. Telefon: 444-25.

NYERSFILM

POZITIV, NEGATIV EREDETI GYÁRI ÁRON

KINECHROM, PANKINE, SUPERPAN (éjjeli levételekre).

SZINES POZITIV! HANGOSFILM-NEGATIVOK! ANILIN FESTÉKEK!

Vezérképviselő Magyarország részére:
LAJTA ANDOR

Budapest, VII., Erzsébet-körút 30. Telefon: J. 363-76.

December 20-án

Jelent meg a KAMARA
mozgóképszínházban

A kacagó asszony

a Paramount új magyar hangosfilmje

HANGSZALAGOS, LEMEZES PÉLDÁNY.

8 FELVONÁS 2261 MÉTERNYI

Írta: HARSÁNYI ZSOLT. Főszereplők:
BAJOR GIZI, ZÁTONY KÁLMÁN, RAJ-
NAI GÁBOR, GÓTH SÁNDOR, GÓTHNE
KERTÉSZ ELLA, VASZARY PIROSKA,
FEJES TERI, DOBOS ANNY, GÁRDO-
NYI LAJOS, MÁLY GERŐ, BEKÁSSY
ISTVÁN, KERTÉSZ GÁBOR, KENDE
PAULA, BÁRDI ÖDÖN, HORVÁTH ÉVA
KELETI LÁSZLÓ, SOMODY PÁL, PAR-
TOS GUSZTÁV.

December 25-én

Jelent meg az

URÁNIA

filmszínházban

Csavargó Király

(The Vagabond King)

színes történelmi operett. — 12 felvonás.
cca 3000 m.

LEMEZES PÉLDÁNY.

Főszereplők:
DENNIS KING, JEANETTE MAC
DONALD, LILLIAN ROTH.

Telefongyár Részvénytársaság

fotocellás és hanglemezes
leadóberendezése

minden

várakozást felülmul!

Több budapesti és vidéki mozgókép-
színházban felszerelve!

Mielőtt

hangosleadó berende-
zést vásárol,

**hallgassa meg
a mi gépünket!**

Telefongyár Részvénytársaság. Budapest, VII.,
Hungária-körút 167-169. ♦ Telefon: 462-39.

A karácsonyi hét filmszenzációja:

Gyilkosok és táncosok

(Der Tanz geht weiter)

A Warner Bros első Amerikában készült szenzációs német beszélőfilmje, magyar feliratokkal.

Főszereplők:
WILHELM DIETERLE,
LISSI ARNA
ANTON POINTNER.

Az új évad nagy eseménye:

Hajnali őrjárat

(Dawn Patrol)

Egy repülő osztag története

Főszereplő:
RICHARD BARTHELMES
DOUGLAS FAIRBANKS jr.

A második íelszezőnban megjelenő filmjeink:

Ezt látni kell

Főszereplő:
SALLY ONEIL

2 Dita Parlo

német viláгатtrakció

Kismet

Főszereplő:
GUSZTAV FRÖHLICH
WLADIMIR SOKOLOFF

A szent láng

SOMMERSET MAUGHAM
világhírű drámája németül

No No Nanette

Főszereplő:
BERNICE CLAIRE
LOUISE FAZENDA

A pesti fiu

Főszereplő:
TED LEWIS

Halálos ifjuság

Főszereplő:
DOUGLAS FAIRBANKS jr.

Sanranciskói kaland

Főszereplő:
BILLIE DOVE

A földalatti gentleman

Főszereplő:
ALICE WHITE

General Crack

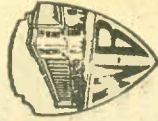
Főszereplő:
JOHN BARRYMORE

A háromgarasos opera

Főszereplő:
HANS ALBERS

Chick Parisienne

Főszereplő:
IRENE BORDONI.

WARNER BROS FIRST NATIONAL VITAPHONE PICTURES
Budapest, VII, Erzsébet-körút 9 — Telefon: József 325—90

A karácsonyi hét filmszenzációja:

Gyilkosok és táncosok

(Der Tanz geht weiter)

A Warner Bros első Amerikában készült szenzációs német beszélőfilmje, magyar feliratokkal.

Főszereplők:

WILHELM DIETERLE,
LISSI ARNA
ANTON POINTNER.

Az új évad nagy eseménye:

Hajnali őrjárat

(Dawn Patrol)

Egy repülő osztag története

Főszereplő:

RICHARD BARTHELMES
DOUGLAS FAIRBANKS jr.

A második télszezonban megjelenő filmjeink:

Ezt látni kell

Főszereplő:
SALLY ONEIL

2 Dita Parlo

német világhattrakció

Kismet

Főszereplő:
GUSZTAV FRÖHLICH
WLADIMIR SOKOLOFF

A szent láng

SOMMERSET MAUGHAM
világhírű drámája németül

No No Nanette

Főszereplő:
BERNICE CLAIRE
LOUISE FAZENDA

A pesti fiu

Főszereplő:
TED LEWIS

Halálos ifjuság

Főszereplő:
DOUGLAS FAIRBANKS jr.

Sanfranciskói kaland

Főszereplő:
BILLIE DOVE

A földalatti gentleman

Főszereplő:
ALICE WHITE

General Crack

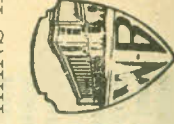
Főszereplő:
JOHN BARRYMORE

A háromgarasos opera

Főszereplő:
HANS ALBERS

Chick Parisienne

Főszereplő:
IRENE BORDONI.

WARNER BROS FIRST NATIONAL VITAPHONE PICTURES
Budapest, VII, Erzsébet-körút 9 — Telefon: József 325—90